

รายงานการศึกษาอุทยานประเทศสมาชิกอาเซียนของรัฐสภา

คณะกรรมการ/บุคคลสำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติ

คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

หมวดหมู่

ประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศ

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

เสาหลักอาเซียน:

เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

วันเดือนปีที่ศึกษาอุทยาน

๒๐-๒๓ กันยายน ๒๕๕๖

สมัยของประธาน

นายประกอบ รัตนพันธ์ ประธานคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

ประเด็นศึกษาอุทยาน

- สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของบาหลี
- ความร่วมมือด้านการศึกษา

สาระสังเขป

คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร ได้เดินทางไปศึกษาอุทยานและหารือความร่วมมือด้านการศึกษา ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ระหว่างวันศุกร์ที่ ๒๐ - วันจันทร์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. การเข้าเยี่ยมผู้แทนกงสุลกิตติมศักดิ์ ณ เมืองเดนพาสาร์ พร้อมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

คณะกรรมการฯ ได้เดินทางเข้าพบนายวรวิณ ไวยโกคี ผู้แทนกงสุลกิตติมศักดิ์ ซึ่งได้ให้การต้อนรับ และกล่าวสรุปข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเมืองเดนพาสาร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ดังนี้

๑.๑ สภาพปัจจุบันของเมืองเดนพาสาร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

เดนพาสาร์เป็นเมืองในเขตการปกครองของจังหวัดบาหลี หากกล่าวในภาพรวมของจังหวัดบาหลี บาหลีเป็นหนึ่งในจำนวนเกาะกว่า ๑๗,๐๐๐ เกาะของอินโดนีเซีย ตั้งอยู่ทางตะวันออกของเกาะชวามีฐานะเป็นจังหวัดที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังเป็นเกาะสุดท้ายทางฝั่งตะวันออกที่มีสภาพแวดล้อมเป็นแบบป่าฝนของเอเชีย มีพื้นที่เพียง ๕,๖๒๐ ตารางกิโลเมตร บริเวณที่กว้างที่สุดมีระยะทาง ๑๔๐ กิโลเมตรและบริเวณที่ยาวที่สุดมีระยะทางเพียง ๘๐ กิโลเมตรเท่านั้น แต่ภูมิประเทศของบาหลีกลับมีความหลากหลายมาก พื้นที่ทางตอนกลางมีภูเขาไฟเป็นจุดสูงสุดที่สุดของเกาะและยังคงคุกรุ่นอยู่ คือ

ภูเขาไฟกุนุงอาุง (Gunung Agung) มีความสูงถึง ๓,๑๔๒ เมตร นอกจากภูเขาสูงแล้วยังมีป่าที่อุดมสมบูรณ์พร้อมกับหาดทรายทอดยาวไปตามชายฝั่ง ทางตอนใต้เป็นแหล่งปลูกข้าวบนนาขั้นบันได และทางตอนเหนือปลูกกาแฟ เครื่องเทศ และต้นสลัก

บาหลีมี่ประชากรประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันแบบครอบครัวใหญ่ มีความรักและความหวงแหนในวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ ดังจะเห็นได้จากการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ถึงแม้จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังบาหลีมี่ปีละนับล้านคน แต่วัฒนธรรมดั้งเดิมก็ยังคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย การทำกิจกรรม โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าวแบบขั้นบันได หรืออาชีพหัตถกรรมต่าง ๆ ศาสนาประจำถิ่นของชาวบาหลีมี่คือศาสนาฮินดูที่เรียกว่า ฮินดูธรรม (Hindu Dharma) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากชาว เป็นการผลิตผสมผสานกันระหว่างศาสนาฮินดูแบบที่นับถือพระศิวะ เป็นใหญ่กับศาสนาพุทธซึ่งแพร่หลายเข้ามาก่อนหน้านี้ โดยหลักปฏิบัตินั้นได้มาจากปรัชญาฮินดูเดียว ร่วมกับการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อท้องถิ่น การผสมผสานกันนี้เองทำให้ศาสนาฮินดูที่บาหลีมี่แตกต่างจากศาสนาฮินดูที่อินเดียมาก ชาวบาหลีมี่เชื่อในธรรมชาติว่ามีพลังและเชื่อในจิตวิญญาณว่าทุก ๆ สิ่งจะมีวิญญาณสิ่งสถิตอยู่ นอกจากนี้ยังมีความนับถือในบรรพบุรุษและวิญญาณของผู้ล่วงลับ ชาวบาหลีมี่โดยส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดูร้อยละ ๙๓.๑๘ ชาวมุสลิมร้อยละ ๔.๗๙ ชาวคริสต์ร้อยละ ๑.๓๘ และชาวพุทธร้อยละ ๐.๖๔ โดยมีเชื้อชาติเป็นชาวบาหลีมี่ร้อยละ ๘๙ ที่เหลือเป็นชาวชวาและอื่น ๆ

บาหลีมี่โรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย แต่ชาวบาหลีมี่มีฐานะไม่ดีจะให้บุตรหลานเรียนเพียงระดับมัธยมศึกษาและออกมาทำงานและเรียนเพิ่มเติมในภายหลัง เพื่อประกอบอาชีพตามที่ถนัดและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของบาหลีมี่ที่เน้นเรื่องอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น เรียนทางด้านภาษาเพื่อเป็นมัคคุเทศก์ เรียนทางด้านศิลปะการแสดงเพื่อเป็นนักแสดง และเรียนทางด้านศิลปหัตถกรรมเพื่อเป็นช่างหัตถกรรม เป็นต้น

๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ไทยมีความสัมพันธ์กับดินแดนที่เป็นอินโดนีเซียในปัจจุบันมาช้านานโดยเฉพาะความสัมพันธ์กับชวาและมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกันอย่างลึกซึ้งทั้งทางวรรณคดี อาหาร เครื่องแต่งกาย และเครื่องดนตรี เป็นต้น พระมหากษัตริย์ไทยถึง ๓ พระองค์ได้เคยเสด็จเยือนดินแดนที่เป็นประเทศอินโดนีเซีย ปัจจุบันกล่าวคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เคยเสด็จฯ เยือน ๓ ครั้งในปี พ.ศ. ๒๔๑๔ ปี พ.ศ. ๒๔๓๙ และปี พ.ศ. ๒๔๔๔ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ เยือนในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จฯ เยือนในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยได้เสด็จฯ ไปกรุงจาการ์ตา เมืองบันดุง จังหวัดชวาตะวันตก จังหวัดยอร์ก จากการ์ตาร์และจังหวัดบาหลีมี่

ไทยและอินโดนีเซียได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๙๓ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองดำเนินไปได้ด้วยดีมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับทวิภาคีและกรอบพหุภาคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในกรอบอาเซียน นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

๒. การศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับผู้บริหารของสถาบันพัฒนศิลป์ : INSTITUT SENI INDONESIA (ISI) DENPASAR

คณะกรรมการฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับผู้บริหารของสถาบันพัฒนศิลป์ : INSTITUT SENI INDONESIA (ISI) DENPASAR โดยมี MR. I GEDE ARYA SUGIARTHA : RECTOR OF ISI และคณะ ให้การต้อนรับโดยในการประชุมร่วมกันครั้งนี้ คณะผู้บริหารของสถาบันได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน ISI DENPASAR สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถาบัน ISI DENPASAR

สถาบัน INSTITUT SENI INDONESIA (ISI) DENPASAR เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการแห่งชาติอินโดนีเซีย แยกตัวออกจากสถาบันนาฏศิลป์ (Dance Academy) เดนพาสาร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่เมืองเดนพาสาร์ อินโดนีเซีย โดยเป็นการรวมตัวกันของสองสถาบัน ได้แก่ (๑) DENPASAR INDONESIAN ARTS COLLEGE (STSI) และ (๒) DENPASAR STUDY PROGRAM OF ART AND DESIGN (PSSRD) OF UDAYANA UNIVERSITY

สถาบันพัฒนศิลป์มีภารกิจในการรักษา พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของศิลปะ และคุณค่าทางวัฒนธรรมของอินโดนีเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดงานทางวิชาการ ความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานด้านศิลปะในรูปแบบใหม่และสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการแข่งขันภายในประเทศ และส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

การจัดการศึกษาของสถาบันมีทั้งหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรปริญญาบัตรซึ่งจัดการเรียนการสอน จำนวน ๒ คณะ ได้แก่

๑) คณะศิลปะการแสดง ประกอบด้วย ๔ สาขาวิชา ได้แก่ (๑) การเต้นรำ (๒) โปรแกรมการศึกษา Karawitan (๓) ละครรำและดนตรี และ (๔) การศึกษาศิลปะหุ่นกระบอก

สาขาการเต้นรำ ดนตรี ทัศนศิลป์ การร่ายรำและการแสดงต่าง ๆ นับว่าเป็นจุดเด่นของสถาบันซึ่งมีบทบาทสำคัญในสังคมของชาวบาหลิมมาเป็นเวลานาน มีการร่ายรำเกี่ยวกับเรื่องรามายณะ มหาภารตะ เป็นต้น ซึ่งการร่ายรำที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และสามารถชมได้ทั่วไปในบาหลิ ได้แก่ ระเบบาลอง (Legong) ระเบบาลารอง (Barong & Rangda)

---

๒) คณะศิลปะและการออกแบบ ประกอบด้วย ๗ สาขาวิชา ได้แก่ (๑) วิชาศิลปะ (๒) การออกแบบ ตกแต่งภายใน (๓) ออกแบบนิเทศศิลป์ (๔) การถ่ายภาพ (๕) แฟชั่นการออกแบบ (๖) ศิลปหัตถกรรมศึกษา และ (๗) โทรทัศน์และภาพยนตร์

ในปีการศึกษา ๒๕๕๕-๒๕๕๖ มีบุคลากรทางการศึกษา ๒๑๗ คน และนักศึกษา ๑,๓๑๙ คน สถาบันได้มีการทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการพัฒนาการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศหลาย ๆ มหาวิทยาลัยรวมถึงไทยด้วยมีนักศึกษาต่างชาติจำนวน ๖๕ คน โดยได้รับทุนการศึกษาของสถาบัน ๕๘ คน และออกค่าเล่าเรียนเอง ๗ คน ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้มาจาก ๒๐ กว่าประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย บังกลาเทศ เบลเยียม เช็ก ฮังการี ญี่ปุ่น โปแลนด์ เซอร์เบีย สโลวาเกีย สเปน ยูเครน เวเนซุเอลา กรีซ แอฟริกาใต้ มาดากัสการ์ รัสเซีย บราซิล จีน และมีนักศึกษาจากไทย ๒๙ คน เป็นนักศึกษาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต การรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามานั้น นักศึกษาต้องสมัครผ่านสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอินโดนีเซียประจำประเทศที่นักศึกษาพำนักอยู่ และสถานเอกอัครราชทูตจะส่งข้อมูลของนักศึกษาถึงรัฐบาลสาธารณรัฐอินโดนีเซียเพื่อคัดเลือกเข้าศึกษาต่อไป

สถาบันพัฒนศิลป์ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างแหล่งเรียนรู้ และการอนุรักษ์ คือศูนย์ศิลปะ (The Art Documentation Center ISI Denpasar) โดยมีการรวบรวมเครื่องดนตรีพื้นเมือง งานจิตรกรรม แบบพื้นเมืองและแบบร่วมสมัย หน้ากากและหุ่นตัวละครต่าง ๆ และเปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักศึกษา เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการศึกษาดูงาน

จากการเดินทางไปศึกษาดูงานและหารือความร่วมมือด้านการศึกษา ณ เมืองเดนพาสาร์ อินโดนีเซีย ในครั้งนี้ คณะกรรมการฯ มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาและเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของไทย โดยสรุปดังนี้

๑. การจัดการศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษาของอินโดนีเซียเน้นการขยายความรู้ การพัฒนาทักษะ การเตรียมนักเรียนสำหรับการศึกษาชั้นสูงเพื่อให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งดำเนินการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอาชีวศึกษาและสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนต่อสายอาชีพ เพื่อจูงใจให้เด็กสนใจเข้าศึกษาต่อ

๒. อินโดนีเซียได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ในครอบครัวถือว่าเป็นการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งได้ปลูกฝังค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรม ศิลธรรม และทักษะ การศึกษาเช่นนี้เกิดขึ้นนอกระบบโรงเรียนแต่อยู่ในระบบการศึกษาซึ่งเป็นนโยบายของชาติโดยรวม และรัฐมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญมากขึ้น ดังนั้น ไทยโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ กระทรวงศึกษาธิการ และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญโดยเน้นให้เด็กและเยาวชนเกิดการศึกษาเรียนรู้เริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นสถาบันแรกที่ปลูกฝังค่านิยม ศิลปวัฒนธรรม ศิลธรรม และทักษะการใช้ชีวิต

---

๓. จังหวัดบาหลีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในภูมิภาคเอเชียและยังคงรักษาอัตลักษณ์ความโดดเด่นได้เป็นอย่างดี อันได้แก่ ธรรมชาติอันงดงาม วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาจกล่าวได้ว่าเป็น "การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน" โดยความร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่องระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นเป็นฝ่ายผลักดัน และได้รับความร่วมมือจากนักธุรกิจ องค์กรนอกภาครัฐ (Non- Governmental Organization หรือ เอ็นจีโอ (NGO)) และประชาชน ดังนั้น ไทยซึ่งถือได้ว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่นจึงต้องตระหนักในการสร้างภาพลักษณ์โดยรวมอย่างจริงจัง ในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตของประชาชนในสังคม และศิลปวัฒนธรรม รวมถึง ประเพณีของท้องถิ่น

๔. อินโดนีเซียได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบของทุกระดับชั้น โดยเน้นการจัดหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะทาง มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตเพื่อเป็นกำลังแรงงานให้มีทักษะความสามารถในเชิงปฏิบัติการสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่ของประเทศที่มีลักษณะเศรษฐกิจซึ่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องให้ความสำคัญและมีการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพในสาขาที่มีความขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างบัณฑิตที่เป็นกำลังแรงงานมีทักษะความสามารถในเชิงปฏิบัติการสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

๕. ในพื้นที่จังหวัดบาหลีรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับสถานศึกษาในทุกระดับและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา โดยได้ให้งบประมาณสนับสนุนแก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อจัดการศึกษาทั้งหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรปริญญาบัตร ซึ่งเน้นการจัดการหลักสูตรเฉพาะทางด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงาน ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ ได้แก่ หลักสูตรศิลปะการแสดง เช่น ศิลปะการรำยรา หรือการแสดงดนตรีวงมโหรี และหลักสูตรศิลปหัตถกรรม เช่น การแกะสลัก การถ่ายภาพ นอกจากนี้สถาบันการศึกษาได้จัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อเปิดโอกาสรับและให้ทุนแก่นักศึกษาได้เข้าศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเผยแพร่และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและนำไปสู่ความสามารถที่จะแข่งขันในระดับโลกได้ ดังนั้น ไทยซึ่งถือได้ว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก จึงควรพัฒนาหลักสูตรศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของประเทศในแขนงต่าง ๆ สำหรับการศึกษาทุกระดับ และเน้นพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา โดยจัดหลักสูตรศิลปวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้บัณฑิตได้พัฒนาทักษะและสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อสำเร็จการศึกษา เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สร้างกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่ของประเทศ นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาของไทยควรมีการทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการพัฒนาการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศทั่วโลก

คำค้น การศึกษา, สถาบันพัฒนศิลป์, อินโดนีเซีย

เสาทัก เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
